

VY_12_INOVACE_A_PD_2.SADA_25

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2A-PD-2.sada-č.25

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: leden 2012

Název DUM: Zámořské objevy I

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 7.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: zámořské objevy, Španělsko, Portugalsko, Kryštof Kolumbus, Indie, Amerika

Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se s reconquistou na Pyrenejském poloostrově, příčinami zámořských plaveb, jejich přínosem a důsledky, hlavními objeviteli. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

Zámořské objevy

Příčiny zámořských plaveb:

- ❖ omezení obchodu = Turci ovládli Blízký východ (1453 - dobytí Cařihradu)
- ❖ nedostatek zlata a stříbra v Evropě
- ❖ růst poptávky po luxusním zboží
- ❖ snaha objevovat a ovládnout nové území
- ❖ humanismus
- ❖ zdokonalení stavby lodí a navigace

Mapa země z roku 1459

- ❖ do 15. století Evropané neprovozují mořeplavbu do vzdálených zemí = vysoká nákladnost a malé technické vybavení, malá pravděpodobnost úspěchu a návratnost vynaložených investic
- ❖ námořní obchod: **Janované a Benátčané** = Středozevní a Černé moře a **hanza** (obchodní svaz německých měst) = severní a Baltské moře
- ❖ k zeměpisným objevům dochází především po souši = křížové výpravy, **Marco Polo**

Situace na Pyrenejském poloostrově

- ❖ od 8. století ovládali Pyrenejský pol. Arabové, v 11. stol. začíná **reconquista** (boj proti Arabům), na severu křesťanské státy, ve 12. stol. pomoc Francie a papeže
- ❖ r. 1212 **bitva u Las Navas de Tolosa**, **dobytí Cordoby**
- ❖ vznik 3. království - **Portugalské, Aragonské a Kastilské**
- ❖ v 15. stol. spojení Aragonu (Ferdinand) a Kastilie (Isabela) = **vznik Španělska** (1479), r. 1492 **dobytí Granady**

bitva u Las
Navas de
Tolosa

- ❖ Portugalsko a Španělsko začínají podporovat dálkovou mořeplavbu
- ❖ dochází k rozvoji hospodářství i techniky umožňující uskutečnit plány zámořských plaveb

Portugalsko

- ❖ r. 1415 dobyli Portugalci **Ceutu** = první kolonie, poznali bohatství Afriky (slonovina, zlato, pepř, ...)
- ❖ Arabové bránili dostat se k africkému bohatství suchozemskou cestou
- ❖ **Jindřich Mořeplavec** shromáždil kapitány, kartografy, stavitele lodí a založil **Námořní akademii** (Sagres)
- ❖ r. 1456 papež potvrdil Portugalcům přednostní právo na objevení cesty do Indie
- ❖ r. 1488 dosáhl **Bartolomeo Diaz** mysu **Dobré naděje** (nazval jej Bouřlivý)

Jindřich Mořeplavec

Španělsko

- ❖ uvědomovalo si velikost bohatství ležícího za mořem
- ❖ přesto návrh Janovana **Kryštofa Kolumba** královně Isabele Kastilské na objevení Indie západní cestou, učenci dlouho zvažovali a několikrát jej dokonce zavrhli
- ❖ **12. října 1492** byl objeven **nový světadíl**
- ❖ Kolumbus se vrátil do Evropy se zprávou, že našel cestu do Indie (čemuž až do své smrti r. 1506 věřil)
- ❖ vlivu Španělů se bálo Portugalsko = v letech **1497-1499** zorganizoval kapitán **Vasco da Gama** plavbu kolem Afriky do Indie

Kryštof Kolumbus

Rozdělení sfér vlivu:

- ❖ v r. 1494 byla podepsána na nátlak papeže Alexandra VI. **Tordesillaská smlouva** (smlouva z Tordesillas)
- ❖ stanovila hranici na odhadovanou polovinu vzdálenosti mezi Kapverdami a Antilami, na 46° západní délky
- ❖ objevená území na východ od této hranice měla patřit Portugalsku, západní Španělsku
- ❖ r. 1529 byla stanovena také východní hranice na 142° východní délky
- ❖ **Země byla rozdělena na španělskou a portugalskou polovinu**

Další objevné cesty

- ❖ r. 1497 dorazil Ital **John Cabot** k břehům Severní Ameriky
- ❖ r. 1500 Španěl **Vincente Yanez Pinzón** objevil Brazílii, Portugalec **Pedro Álvares Cabral** ji díky tordesillaské smlouvě prohlásil za portugalský majetek
- ❖ Florentin **Amerigo Vespucci** poznal, že nejde o Indii, navrhl název Nový Svět = **Amerika**
- ❖ Španěl **Vasco Nunez de Balboa** přešel v r. 1513 Panamskou šíjí a spatřil **Tichý oceán**, nazval jej Jižní moře
- ❖ 1519-1522 první plavba kolem světa = Portugalec ve španělských službách **Fernando Magellan** uskutečnil výpravu, kterou dokončila jediná loď pod vedením **Juana Sebastian del Cano** (Magellan zahynul na Filipínách) = výprava přispěla k rozšíření geografických vědomostí a poprvé bylo možné poměrně přesně určit rozměry Země

Otázky a úkoly

1. Jaké byly příčiny zámořských plaveb?
2. Proč se Evropané vydávali na moře až od 15. století?
3. Jaká byla situace na Pyrenejském poloostrově v 8. – 15. století, co je to reconquista?
4. Které země chtěli Portugalci i Španělé dosáhnout, jakým směrem se vydávali?
5. Jakého úspěchů dosáhli Španělé?
6. Co bylo obsahem smlouvy z Tordesillas?
7. Jakého úspěchu dosáhl Fernando Magellan, co jeho cesta přinesla?

Použitá literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 7 pro ZŠ a VG UČ*. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4.

Obrázky:

Mapa. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 - [cit. 2011-09-29].

Dostupné z: [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:FraMauroMap.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:FraMauroMap.jpg)

Lod'. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 - [cit. 2011-09-29].

Dostupné z: [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Eertvelt,_Santa_Maria.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Eertvelt,_Santa_Maria.jpg)

Bitva. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 - [cit. 2011-09-29].

Dostupné z: [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Battle_of_Las_Navas_de_Tolosa.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Battle_of_Las_Navas_de_Tolosa.jpg)

Jindřich. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 - [cit. 2011-09-29].

Dostupné z: [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Henry_the_Navigator1.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Henry_the_Navigator1.jpg)

Kolumbus. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 - [cit. 2011-09-29].

Dostupné z: [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Christopher_Columbus.PNG.in](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Christopher_Columbus.PNG.in)